

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 189g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 15 și 54³ din Codul fiscal

CHIȘINĂU

4 mai 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Nicolae ROȘCA, *Președinte*,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Vasili Oprea, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 18 noiembrie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 4 mai 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 15 și 54³ din Codul fiscal, ridicată de dl Marcel Lungu, administrator autorizat, în dosarul nr. 2i-661/2019, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Mariana Fondos-Frațman de la Judecătoria Chișinău, sediul central, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Prin Hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul central, din 18 decembrie 2019, s-a intentat procesul de insolabilitate față de Î.M. „Sinax” S.R.L.

4. Prin Încheierea din 17 iulie 2020, Judecătoria Chișinău, sediul central, a dispus aplicarea procedurii falimentului față de debitorul insolubil. La o dată ulterioară, dl Marcel Lungu a depus la instanța de judecată o cerere privind explicarea modului de executare a încheierii din 17 iulie 2020 și precizarea aplicării articolelor 15 și 54³ din Codul fiscal în cazul mijloacelor bănești obținute din valorificarea masei debitoare.

5. În cadrul ședinței de judecată, dl Marcel Lungu a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolelor 15 și 54³ din Codul fiscal, adoptat prin Legea nr. 1163 din 24 aprilie 1997.

6. Prin Încheierea din 1 noiembrie 2022, Judecătoria Chișinău, sediul central, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20
Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

[...]”.

8. Prevederile relevante ale Codului fiscal, adoptat prin Legea nr.1163 din 24 aprilie 1997, sunt următoarele:

Articolul 15

Cotele de impozit

„Suma totală a impozitului pe venit se determină:

a) pentru persoane fizice, întreprinzători individuali și persoanele care desfășoară activitate profesională în sectorul justiției și în domeniul sănătății – în mărime de 12% din venitul anual impozabil;

a¹) pentru persoanele care exercită activități necalificate cu caracter ocazional (zilieri) – în mărime de 12% din venitul impozabil, fără aplicarea scutirilor prevăzute la capitolul 4 din titlul II;

b) pentru persoanele juridice – în mărime de 12% din venitul impozabil;

c) pentru gospodăriile țărănești (de fermier) – în mărime de 7% din venitul impozabil;

d) pentru agenții economici al căror venit a fost estimat în conformitate cu art. 225 și 225¹ – în mărime de 15% din depășirea venitului estimat față de venitul brut înregistrat în contabilitate de agentul economic.”

Articolul 54³

Cota de impozit

„Cota impozitului pe venit constituie 4% din obiectul impunerii.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. Autorul excepției menționează că articolele 15 și 54³ din Codul fiscal încalcă articolele 4, 7, 16, 20, 23, 46 și 54 din Constituție din cauza lipsei în textul acestor prevederi a unei cote de impozitare aplicabile subiecților aflați în procedura falimentului sau a falimentului simplificat.

10. Autorul excepției afirmă că procedura falimentului are ca scop stingerea creanțelor creditorilor din contul patrimoniului debitorului. Codul fiscal îl tratează pe agentul economic aflat în procedura de insolvabilitate ca pe agenții economici

solvabili, din punctul de vedere al obligației de plată a impozitelor. Prin această reglementare statul obține un avantaj nemeritat, pentru că obligația achitării impozitului are un rang privilegiat în ordinea executării creanțelor. În final, autorul excepției susține că ingerința în dreptul de proprietate al companiei insolubile și al creditorilor chirografari este una gravă.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul fiscal, ține de competența Curții Constituționale.

13. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate ridicată de dl Marcel Lungu, administrator autorizat, parte în dosarul nr. 2i-661/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central, este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept. Totuși, Curtea precizează că administratorul autorizat nu poate ridica o excepție de neconstituționalitate pentru apărarea drepturilor creditorilor. Creditorii în interesul cărora a fost ridicată excepția sunt ei înșiși participanți la procesul de insolabilitate și ar putea acționa în mod independent pentru a-și proteja propriul interes (DCC nr.179 din 25 noiembrie 2021, §§ 18 și 19; DCC nr. 46 din 12 aprilie 2022, § 15).

14. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolele 15 și 54³ din Codul fiscal. Curtea observă că prevederile contestate sub aspectul invocat de autorul sesizării nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate. De asemenea, așa cum rezultă din sesizare și din încheierea instanței, la baza judecării procesului stă o cerere de explicare a modului de executare a încheierii judecătorești de trecere în procedura falimentului și precizarea faptului dacă articolele 15 și 54³ din Codul fiscal se aplică față de mijloacele bănești obținute din valorificarea masei debitoare. Așadar, Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

15. Autorul excepției afirmă incidența articolelor 4 [*drepturile și libertățile omului*], 7 [*Constituția, Lege Supremă*], 16 [*egalitatea*], 20 [*accesul liber la justiție*], 23 [*calitatea legii*], 46 [*dreptul la proprietate privată și la protecția acesteia*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

16. Autorul susține incidența articolelor 4 și 7 din Constituție. În jurisprudența sa, Curtea a precizat că aceste norme constituționale comportă un caracter general, constituie imperative care stau la baza oricăror reglementări și nu pot constitui repere individuale și separate (DCC nr. 52 din 8 aprilie 2021, § 16).

17. Referitor la incidența articolelor 16 și 23 din Constituție, Curtea precizează că acestea nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unei ingerințe în drepturile garantate de Constituție (HCC nr. 8 din 5 aprilie 2022, § 26). În ceea ce privește articolul 54 din Constituție, Curtea reiterează că acesta îi impune un mod de analiză a caracterului proporțional al ingerințelor în drepturile fundamentale. Pentru a putea fi aplicat, trebuie să se constate incidența unui drept fundamental (DCC nr. 126 din 5 august 2021, § 27).

18. În sesizare autorul pretinde existența unei ingerințe în articolul 20 din Constituție. Curtea observă că autorul s-a limitat la simpla invocare a acestei norme. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că nu-l poate substitui pe autorul excepției la invocarea argumentelor de neconstituționalitate (DCC nr. 109 din 13 iulie 2021, § 24).

19. Curtea reține că autorul excepției afirmă neconstituționalitatea omisiunii reglementării unei cote de impozitare distincte aplicabile agenților economici aflați în procedura falimentului sau a falimentului simplificat.

20. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că omisiunea legislativă constituie obiect de examinare la Curtea Constituțională dacă prin aceasta este afectat un drept fundamental. Omisiunea dintr-o lege ridică o problemă de constituționalitate doar atunci când rezultă dintr-o prevedere explicită a Constituției sau care poate fi dedusă clar dintr-un principiu constituțional (DCC nr. 85 din 30 iunie 2022, § 25).

21. În acest context, Curtea precizează că Constituția nu impune reglementarea unei cote de impozitare aplicabile doar în raport cu agenții economici față de care s-a intentat procedura falimentului sau a falimentului simplificat. Mai mult, o asemenea cerință nu poate fi dedusă, în mod rezonabil, pe baza articolelor constituționale invocate în sesizare.

22. În același registru, Curtea reține că, în capătul sesizării privind încălcarea articolului 46 din Constituție, autorul excepției a formulat un argument similar celui analizat în Decizia nr. 46 din 12 aprilie 2022. În această decizie Curtea a precizat că obligația de a plăti impozit dintr-un venit constituie, în principiu, o ingerință în dreptul constituțional de proprietate, pentru că privează persoana în cauză de un bun, *i.e.* de suma bănească care trebuie plătită. Totuși, Curtea a subliniat că această ingerință în dreptul de proprietate este, în general, justificată, deoarece statului i se recunoaște prerogativa de a institui și de a percepe impozite și contribuții obligatorii (DCC nr. 68 din 18 mai 2021, § 18; DCC nr. 9 din 20 ianuarie 2022, § 25). În cazul în care cuantumul impozitului este rezonabil, problema existenței acestuia reprezintă o chestiune care ține de marja discreționară a legislativului, fiind exclusă de la controlul de constituționalitate. Legislativul beneficiază de o asemenea marjă atunci când sunt în discuție măsurile generale de strategie economică sau socială, precum și elaborarea și implementarea politicilor în domeniul impozitării. Datorită cunoașterii directe a societății și a nevoilor sale, legislatorul este, în principiu, mai bine plasat decât Curtea pentru a decide ce este „în interesul public”. Îi revine în primul rând legislativului să decidă asupra tipului de impozite care trebuie percepute (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Azienda Agricola Silverfunghi S.A.S. și alții v. Italia*, 24 iunie 2014, §§ 102 și 103) [DCC nr. 46 din 12 aprilie 2022, § 22].

23. Din aceste motive, la verificarea unor norme privind stabilirea surselor de venituri impozabile și impunerea la plata unor impozite prevăzute de lege, Curtea nu va putea efectua o analiză în fond decât dacă cuantumul acestor impozite este atât de mare, încât dreptul de proprietate ar fi afectat în mod nejustificat (a se vedea DCC nr. 46 din 12 aprilie 2022, § 23) Deși autorul a susținut în sesizare că ingerința în dreptul de proprietate este disproporționată, Curtea reține că normele contestate nu ridică vreo problemă din perspectiva intensității ingerinței. Așadar, pentru că nu au intervenit elemente noi care să conducă la reconsiderarea jurisprudenței anterioare în materie, Curtea reține că atât soluția, cât și considerentele din decizia menționată sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, în acest caz.

24. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 15 și 54³ din Codul fiscal, adoptat prin Legea nr. 1163 din 24 aprilie 1997, ridicată de dl Marcel Lungu, administrator autorizat, în dosarul nr. 2i-661/2019, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Nicolae ROȘCA

Chișinău, 4 mai 2023
DCC nr. 53
Dosarul nr. 189g/2022